

SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET — SARAJEVO

Mirsad Kurtović
Nikola Mičić

RAST I RAZVITAK PLODA I SJEMENKE LIJESKE

THE GROWTH AND DEVELOPMENT OF THE FRUIT
AND SEED OF HAZEL-NUT (CORYLUS SP.)

Preštampano iz Jugoslovenskog voćarstva, br. 81, Čačak, 1987.
Reprinted from the Journal of Yugoslav Pomology, 81, Čačak, 1987.

Čačak, 1987.

RAST I RAZVITAK PLODA I SJEMENKE LIJESKE**Mirsad Kurtović, Nikola Mičić**

Poljoprivredni fakultet — Sarajevo

Sadržaj. Praćen je tok diferencijacije plodnika isjemenih zametaka, odnosno rast i razvitak ploda i sjemenke lijeske u tri sorte (avelino, gustav celjski i trebizonde), u ekološkim uslovima Sarajeva.

U radu su opisane karakteristične fenofaze i mikrofenofaze u rastu i razvitku ploda i sjemenke lijeske, momenat njihove pojave i dužina trajanja.

Ključne riječi: Lijeska, oplodnja, plod i sjemenka.

U v o d

Za uspješno gajenje voćaka od velike je važnosti poznavanje prosječne dužine razvića ploda, jer vegetacija u području u kojem se želi gajiti određena vrsta, odnosno sorta, mora za njezino uspješno gajenje obezbjediti bar prosječno poznatu dužinu povoljnih uslova za rast i razvitak ploda (Prica, 1981).

Prema dostupnoj literaturi na lijesci su izvršena brojna istraživanja koja uglavnom obuhvataju: biologiju cvjetanja, klijavost polena, kompatibilnost između pojedinih sorti (Romisondo, 1963, McKay, 1966, Modić, 1971, 1972, Manušev, 1972, Lukić, 1981), zatim pomološke karakteristike plodova, rodnost i ekološke uslove gajenja (Manušev, 1972, Modić, 1972, Hlišč, 1972, 1976, Dubravec, 1985) kao i selekciju sa aspekta izbora određenih tipova prema pomološkim karakteristikama plodova i uslovima staništa u kome se jedinke razvijaju (Pejkić, 1980).

Pitanjem rasta i razvitka ploda i sjemenke lijeske bavio se takođe veći broj autora (Kovačević, 1955, Chandler, 1960, Thompson, 1979), ali su ova pitanja još uvijek nedovoljno osvjetljena.

Cilj ovog rada bio je da prikaže tok diferencijacije plodnika i sjemenih zametaka, odnosno rast i razvitak ploda i sjemenke — jezgre, u tri sorte lijeske u ekološkim uslovima Sarajeva.

Objekat, materijal i metoda rada

Istraživanje toka diferencijacije plodnika i sjemenih zametaka, odnosno rasta i razvitka ploda i sjemenke lijeske, izvršeno je u kolekcijskom zasadu na Slatini u Sarajevu na tri sorte: avelino, gustav celjski i trebizonde. Kolekcijski zasad je podignut 1964. godine s 22 sorte. Svaka sorta je zastupljena sa ukupno 6 grmova u tri repeticije.

Praćenje toka diferencijacije plodnika i sjemenih zametaka, odnosno rasta i razvitka ploda i sjemenke lijeske, vršeno je svakih 7—10 dana u periodu novembar 1985. — avgust 1986.

Originalan naučni rad — Original scientific paper.

U svakom terminu posmatranja uzeti su uzorci od po 5 ženskih cvasti (kasnije infrutescenci), sa 6 stabala za svaku ispitivanu sortu.

Detaljna analiza toka diferencijacije i rasta i razvitka ploda i sjemenke vršena je posmatranjem stepena razvijenosti organa i tkiva pod stereoskopskim mikroskopom u laboratoriji.

Utvrđene fenofaze i mikrofenofaze u rastu i razvitku ploda i sjemenke lijeske određene su u momentu kada se 75% analiziranih tkiva i organa nalazilo u toj fenofazi diferencijacije.

Klimatski uslovi

Za obradu klimatskih uslova korišteni su podaci Republičkog hidrometeorološkog zavoda — Sarajevo za meteorološku stanicu Sarajevo — Bjelave (nadmorska visina 630 m) udaljene od objekat na kojem su vršena istraživanja (Zavoda za voćarstvo i vinogradarstvo — Sarajevo) oko 1500 m.

Uzeti su slijedeći meteorološki podaci:

— srednje mjesečne temperature za novembar, decembar 1985. i prvih osam mjeseci 1986. god.,

— mjesečna suma padavina za novembar, decembar 1985. i prvih osam mjeseci 1986. god.,

— višegodišnji (tridesetogodišnji) prosjek za period 1931 — 1960. god., srednjih mjesečnih temperatura i mjesečnih suma padavina.

Ovi podaci uzeti su kao osnova za generalnu ocjenu klimatskih uslova u toku zime 1985. i većem dijelu vegetacije 1986. god. kada su i vršena ispitivanja.

Temperatura

Srednje mjesečne temperature vazduha za period novembar 1985. — avgust 1986. god., upoređene sa višegodišnjim prosjekom date su u tabeli br. 1.

Tab. 1. — Srednje mjesečne temperature vazduha za meteorološku stanicu Bjelave od novembra 1985. — avgusta 1986. godine upoređene sa višegodišnjim prosjekom

Godina	M j e s e c									
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1985/86.	5,3	2,3	0,6	—1,2	5,1	11,3	16,0	16,0	17,1	20,0
1931—1960.	5,6	1,1	—1,4	0,4	4,8	9,6	14,1	17,5	19,6	19,2
Razlika	—0,3	1,2	2,0	—1,6	0,3	1,7	1,9	—1,5	—2,5	0,8

Iz tabele 1 vidi se da su period mirovanja 1985/86. i proljeće 1986. god. bili topliji, a ljeto hladnije u odnosu na višegodišnji prosjek.

Padavine

Mjesečne sume padavina za period novembar 1985. — avgust 1986. god. upoređene sa višegodišnjim prosjekom date su u tabeli 2.

